

A TÉL

I r t a F e k e t e I s t v á n

A nádas mellett egy öreg ember ült és köhögött. Aztán összehúzta magán a rongyokat és újra köhögött. Hideg eső verte a tájat s a füvek és fák megborzuogtak, amikor az öreg sípoló belégzését árulón elkapkodta a szél és szerte hordta, mint a rossz hírt az emberek.

— Szszsz... beteg a November, nagyon, mi lesz azzal a kölyökkel?

A gyerek ott ült apja mögött s a vizet nézte.

— Igen — sóhajtott a beteg — mi lesz veled?

A gyerek nem válaszolt.

— Az én időmben — mondta a hörcsög tele pofazacskóval, mert éppen arra járt — az én időmben általában válaszoltak a gyermekek a szüleiknek. Reám egyébként számíhattok.

A gyerek undorral nézett a hörcsög után, aki sietve vitte pocakját az árokparton odébb, mintha félt volna, hogy más is meghallja az ígéretet.

— Illett volna megköszönni — szipogott November, és szeme sarkában megült a hideg hajnalok könnye — bizony illett volna megköszönni, mert mi lesz, ha egyedül maradsz?

— Majd mi vigyázunk rá! — károgtak a varjak — Megosztjuk vele, amit találunk.

— Mi is — csörgött a szarka.

— Meg mi is — csacsogtak a csókák csak úgy melleleg, de a betegnek ez is jól esett.

— Köszönöm, nagyon köszönöm — suttogetta és olyan szomorúan nézett a világba, hogy a nádbugák mélyen meghajoltak és a cinkét többen megfeddték, mert hangoskodva tornászott a kökénybokor kihajló ágán.

— Beteg van a határban — mondta a karvaly mérgesen, mert a Cinke már az ágak sűrűjében pislogott és megfogni nem lehetett — nincs benned semmi tisztesség...

Cak az öreg holló nem törődött a gyerekekkel, s ezért meg is szólták.

— Látszik, hogy dögön él — vijjogták az ölyvek, akik szívesen mondtak rosszat a hollóról.

— Zsugori! — kiáltotta a szarka, aki nem tudott tőle semmit lopni.

— Keményszívű aglegény — mondták a csókák, akik folyton fecsegték és hamar mondtak itéletet.

De a holló nem törődött velük. Ült a vén tölgy száraz ágán, bóbiskolt és csak akkor nyitotta ki a szemét, ha az öregség fájni kezdett a csontjaiban.

Egyik este a bölcs uhu vetődött arra és meg is kérdezte a hollót, hogy mért haragszik November gyerekére?

— Te okos, öreg bagoly vagy, megnézted jól azt a gyereket? Láttad a szemét? Ostobák! — topogott az ágon a holló — nem tudsz valami orvosságot a lábamra?

Ekkor megajdult a szél az erdőn; a holt levelek zörgő táncba kezdtek, a száraz ágak összeverték csontkarjaikat és mindenki tudta, hogy meghalt November. Aztán csend lett, csak a köd sir-dogált csendesen és könnyei halk koppanásokkal hulltak az avarra.

— Szegény kis árva — károgtak gyászosan a varjak — ne félj, mi veled leszünk.

— Nevelünk! — rikkantottak a csókák.

— Ne hallgass rájuk, sompolygott melléje a róka — belőled akarnak élni. Majd leszek én a gyámod.

— Hahaha! — resegett a szarka — a róka, mint gyám... bo-csánat, hogy ilyen szomorú alkalommal nevetek.

Csak a höresög volt komoly. Pofazaeskója most is tele volt búzával, amit még nyáron lopkodott össze és szertartásosan csak ennyit mondott:

— Rám mindig számíthatsz! — ezzel meghajtotta magát, hazament és lakásának összes bejáratát befalazta.

— Hát kit választasz apádnak, Tél fiam, — kedélyeskedett a róka, — mert ezért vagyunk itt.

— És, ha valamit hagyott volna ránk a szegény boldogult — mondták többen.

A fiatal Tél ekkor felállt. Elnézett a gyülekezet felett és szemé hideg lett, mint a szikrázó jég.

— Minden az enyém — mondta — és most takarkodjatok!

A gyászolók szinte megdermedtek. Ekkora hálátlanságra nem számítottak és már neki akartak ugrani, hogy szétszedjék, amikor lecsúszott a Tél átlátszó dérből szőtt ködmöne és mindenki visszahőkölt.

Először a róka tért magához.

— Nincs szive — suttogta ijedten.

— Nincs szive — hátráltak a többiek is és szerettek volna valahol messze lenni, mert a sajnálkozás nagyobb volt már bennük, mint a félelem.

— Szegény Tél!

— Ne sajnáljatok! — üvöltött a Tél és kibontotta ostorát.

A madarak ijedten rebentek szét, a róka inálva vártatott át a nádason, csak a varjak károgtak panaszosan és örvényleni kezdtek a felhők alatt, mert nem tudták, mitévők legyenek.

— Nincs szívem? — ordított a Tél — Hát majd lesz! Minden az enyém lesz, ti is, a szivetek is. — És jeges ostorával olyan vágott a felhők közé, hogy azonnal megeredt a hó.

— Úgy, úgy! — sziszegett a szél, akiről mindenki tudta, hogy hitvány szolgálja — ez kell nekik, Tél uram...

— Ki vagy te?

— Én a szél vagyok. Hercegem — hajlongott —, méltóztassál parancsolni. Atyádnak is hű szolgája voltam.

— Hagyjuk az apámat. Félbolond volt, öreg és gyenge.

A Szél szégyenlősen bölintott.

— Hát igen... ámbár nagyon kellemes öreg úr volt... el is kanászodtak alattvalói. De majd Te!

— Igen, én majd ráncba szedem őket! Most pedig takarítsd el a felhőket, mert elsősorban hideg kell nekem.

A Szél forogni kezdett, üvölteni, felfújta magát, aztán zúgva nekirohant a felhőknek.

— El innét sok maszatos lepedő!

A felhők ijedten lódultak egymásnak, hullatták a havat, amerre mentek és éjjelre már tiszta volt az ég, csak a csillagok szikráztak fagyos magasságban.

A Szél bizalmasan le akart ülni a Tél mellé, de az ráfordult:

— Eredj északra, hozz még hideget.

Beggelre a Szél már meg is fordult s amikor megállt, olyan hideg lett, hogy megrepedtek a fák az erdőn s a bokrok ágai merevek lettek, mint az üveg.

A Tél pedig csikorogva járta a határt.

— Add ide a szivedet — mondta egy kis verébnek, akit kint szorított a Szél s most már nem tudott elbúgni —, add ide a szivedet.

A kis veréb lefordult az ágról, de a szive már halott volt.

— A szivedet — kiáltott rá egy nyúlra a Tél, de a nyúlnek vastag bundája volt és a szive tele meleg félelemmel. Nem szólt egy szót sem, de úgy elrohant, hogy a hó porzott utána.

— Szivet hozz nekem — csikordult rá a szélre a Tél.

— Igenis Hercegem — lendült neki a szél, de repülés közben megtorpant.

— Szivet? Ki ad nekem szivet?

Ténfergett egy darabig az erdő alatt s csak akkor vidámódott meg egy kicsit, amikor meglátta a rókát a bokrok alatt sompolyogni. Odasuhant és megcírógatta.

— Hogy vagy, kedves Koma?

— Eredj a pokolba — csikorgatta fogát a róka.

— Ez nem szép tőled — lágyult meg a szél —, mennyi finom szagocskát, szimatocskát hordtam neked valamikor.

— Mit akarsz?

— Hát sóhajtott a szél —, nagy sorban járok, megmodom őszintén: szív kellene nekünk.

A róka leült a csodálkozástól.

— Megbolondultatok?

— Úgy látszik, magunk között maradjon, de ez nem segít rajtam. Csak te segíthetsz, azzal a kis eszeddel... ezt mindenki tudja...

— Nem bánom — csillant meg a róka szeme —, de előbb mutasd meg a nyulakat, mert éhes hassal nem tudok gondolkozni.

— Nem olyan egyszerű a dolog — húzta össze keskeny pofáját —, mert csak akkor marad élve a szív, ha valaki önként adja. De már nyomon vagyok.

És a hold már háromszor újult meg, mióta a Tél uralkodott, de a szél még mindig adós volt a szívvel. A Tél már toporzékolt, mikor reggelenként megjelent.

— Szívet hozz nekem, te nyomorult!

S a Szél vágatott a rókához, akit meg is talált az árokparton s a róka már mesziről integetett bozontos farkával. Mellette állt egy félig megfagyott gólya. A szél felborzolta a gólya tollát, hogy valóság-e? Ilyenkor gólya? A gólya megsérült a vándorlaskor s eddig egy istállóban tartották a faluban, de tegnap megszökött s most már tudta, hogy a nap neki csak egyszer megy le.

— Ez a barátunk hajlandó a szívét odaadni — lelkendezett a róka és a gólya bölintott.

— Odaadom — és a szeme szomorúan mosolygott.

— Bolond — suttozta a róka. — Akkor menjünk — mondta hangosan — segíts neki.

És szelíden odaterelték a golyát a Tél felé, aki kegyetlenül nevetett.

— Nem félsz?

— Itt az idő — bölintott a gólya — az enyém is és a tiéd is.

— Az enyém — hahotázott a Tél — az enyém? Na, ide azzal a szívvel!

A róka — mint aki jártas ebben a mesterségben — egy pillanat alatt átadta a dobogó, meleg szívet s a Tél vigyázva a mellébe tette, ahol eddig nem volt semmi.

— Boldog vagy, Heregem? — hízelt a Szél.

A Tél csak állt. Válláról lecsúszott a dérdolmány, jeges tagjaiban lüktetni kezdett a meleg vér, darabos arca meglágyult, elfordult és szeme megesordult.

— Boldog — suttozta.

Azzal hanyatt dőlt az árokparton és vége volt.

ÉS AMIKOR a gyermek Jézust bevitték szülői, Simeon karjára vevé őt... Nem elég Jézust látni, nem elég nézni, hanem bírni, karjainkra venni, szívünkhöz kell szorítani őt. Ki érné be a látással? Mi egy kedves gyermeket megcirógatunk s átkaroljuk: az Istent is valóban nemcsak látni, de bírni, átkarolni akarjuk áhítatunkban; ott akarunk lenni, ahol ő van; szólni hozzá, szívünkbe zárni őt.

Prohászka